

SCHLINK

SCHLINK EDMUND, ur. 6 III 1903 w Darmstademie, zm. 20 V 1984 w Heidelbergu, ewang. teolog i ekumenista.

W 1922-27 odbył studia z nauk przyr. (zwł. fizyki), matematyki, filozofii i psychologii w Tybindze, Monachium, Kilonii, Wiedniu oraz Marburgu (zakończony doktoratem z psychologii), a od 1926 z teologii w wyższej szkole teol. w Bethel k. Bielefeld oraz na uniw. w Münster, gdzie 1930 pod kierunkiem K. → Bartha uzyskał doktorat na podstawie rozprawy *Emotionale Gotteserlebnisse. Ein empirisch-psychologischer Beitrag zum Problem der natürlichen Religion* (L 1931); 1931 został ordynowany na pastora i rozpoczął pracę duszpast. w Buchschlag k. Frankfurtu (od 1932 także w Sprendlingen) oraz Darmstademie; od 1933 był asystentem na wydziale teol. w Gies-sen, gdzie 1934 uzyskał habilitację (*Der Mensch in der Verkündigung der Kirche. Eine dogmatische Untersuchung*, Mn 1936); 1935 został docentem w Theologische Schule Bethel (obecnie Kirchliche Hochschule Bethel); był członkiem → Bekennende Kirche; 1942-44 prowadził wykłady i ćwiczenia kazn. w Strasburgu; 1946-71 był prof. teologii systematycznej i ekum. na uniw. w Heidelbergu; należał jednocześnie (do 1979) do kierownictwa Ökumenischer Arbeitskreis evangelischer und katholischer Theologen; 1948 został na wydziale pierwszy w Niemczech uniw. instytut ekum.; był oficjalnym delegatem kośc. na → Amsterdamskim Zgromadzeniu Ogólnym; 1949-75 współpracował z Komisją Wiara i Ustrój Światowej Rady Kościołów; wygłaszał referaty na międzynarod. konferencjach ekum. (m.in. 1952 w Lund i 1954 w Evanston); 1950 należał do współzał. Deutscher Ökumenischer Studienausschuss (1950-60 był jego przew.), a 1962 – ekum. czasopisma „Ökumenische Rundschau”; 1953-54 pełnił funkcję rektora uniwersytetu; 1962-65 był oficjalnym obserwatorem Soboru Wat. II; otrzymał doktorat h.c. uniw. w Moguncji (1947) i Edynburgu (1953) oraz Institut de Théologie Orthodoxe St. Serge w Paryżu (1962); jego uczniami byli m.in.: W. Pannenberg, M. Plathow, H. Schröer i R. Slenczka.

Do gł. dzieł Sch. należą opracowania na temat: teologii tzw. luteranickich ksiąg symbolicznych (*Theologie der lutherischen Bekenntnisschriften*, Mn 1940), zagadnień związanych z walką z Kościołem (Kirchenkampf) w ramach ideologii socjalizmu nar. (*Bekennende Kirche und Welt*, T 1947; *Der Ertrag des Kirchenkampfs*, GÜ 1947), kwestii teol.-ekum. odnoszących się do podzielonych Kościołów chrześc. (*Der kommende Christus und die kirchlichen Traditionen. Beiträge zum Gespräch zwischen den getrennten Kirchen*, GÖ 1961), obrad i przebiegu Soboru Wat. II (*Nach dem Konzil*, GÖ 1966) oraz nauki o sakramencie chrztu (*Die Lehre von der Taufe*, Kas 1969); jest autorem zarysu dogmatyki ekum. *Ökumenische Dogmatik. Grundzüge* (GÖ 1983); pełną bibliografię Sch. opracował J. Eber w *Einheit der Kirche als dogmatisches Problem bei Edmund Sch.* (GÖ 1993, 274-297); z okazji 100. rocznicy urodzin Sch. przygotowano edycję jego dzieł pt. *Schriften zu Ökumene und Bekenntnis* (I-V, GÖ 2004-10).

G. Schwenzer, *Die grossen Taten Gottes und die Kirche. Zur Ekklesiologie Edmund Sch.*, Pa 1969; G. Gassmann, ÖkL 1084-1086; B. Schwahn, *Der Ökumenischer Arbeitskreis evangelischer und katholischer Theologen vom 1946 bis 1975*, FSThR 74, GÖ 1996; E.M. Skibbe, *A Quiet Reformer. An Introduction to Edmund Sch. Life and Ecumenical Theology*, Minneapolis 1999; N. Slenczka, RGG VII (2004³) 924; J.I. Vokoun, *Ekumenická metodologie Edmunda Sch. a její aplikace na českou problematiku*, České Budějovice 2004 (bibliogr.); J. Eber, BBKL IX 289-298; P. Jaskóla, *Edmund Sch. – ekumeniczny dogmatyk*, Studia Oecumenica 5(2005) 29-35; Ch. Schwöbel, *Edmund Sch. – Ökumenische Dogmatik*, w: *Wegbereiter der Ökumene im 20. Jahrhundert*, GÖ 2005, 232-254; G. Gassmann, LThK IX (2006) 165; K. Bosse, NDB XXIII 90-91.

Stanisław Józef Koza

SCHMAEDICKE AUGUSTYN, ur. 6 I 1822 w Berlinie, zm. 5 VII 1896 w Poznaniu, drukarz. Po uzyskaniu 1852 koncesji prowadził drukarnię w Grodzisku Wlkp.; tłoczył w niej zwł. wydawnictwa rel.: modlitewniki, śpiewniki, materiały homilet., a od 1860 → „Tygodnik Katolicki”, który drukował nast. w Poznaniu, gdzie przeniósł swój warsztat 1866; tłoczył w nim także książki i czasopisma pol., m.in. 1870-73 → „Bibliotekę

Kaznodziejską” (1) i 1872-74 „Oreodownika”; 1875 przekazał drukarnię synowi.

J. Jachowski, SPKP 797; A. Jazdon, *Polski ruch wydawniczy w Wielkim Księstwie Poznańskim w latach 1831-1862*, Wwa 1990 (passim).

Marzena Krupa

SCHMALZGRUEBER FRANZ SJ, ur. 9 X 1663 w Griesbach k. Pasawy, zm. 7 XI 1735 w Dylindze, kanonista.

Do zakonu wstąpił 1679 w Landsbergu n. Lechem; po studiach filoz. w Ingolstadt uczył w jez. szkołach w Monachium, Dylindze (1686-88) i Neuburgu k. Monachium; w trakcie studiów teol. w Ingolstadt (uwieńczonych doktoratem z teologii i prawa kan.) przyjął 1693 w Eichstätt święcenia kapł.; od 1694 wykładał filozofię w Mindelheim, Augsburgu i Ingolstadt, a nast. teologię scholast. w Innsbrucku (1701-02) i Lucernie (1702-03), teologię mor. w Ingolstadt (1703-05), Pismo Święte i prawo kan. w Dylindze (1705-09) oraz prawo kan. w Ingolstadt (1709-16); nast. pełnił obowiązki kanclerza uniw. w Dylindze (1716-24, 1730-35), gen. cenzora zak. w Rzymie (1724-26) i prefekta studiów w Monachium (1727-29).

Na podstawie corocznych dysput w jez. uczelniach opublikował 1712-18 serię traktatów prawniczych, stanowiących podstawę zasadniczego dzieła *Jus ecclesiasticum universum* (I-VII, Ig 1719; I-XI, R 1843-45³), w którym nawiązując do dorobku i metody m.in. P. → Laymanna i A. → Reiffenstuela, zgromadził i objaśnił wyjątkowo obszerną kolekcję uprzednio rozstrzygniętych sporów i dysput prawnych, położył przy tym szczególny nacisk na prawodawstwo i praktykę prawną Kurii Rzym.; dzieło to zapewniło mu opinię niekwestionowanego autorytetu i jednego z najważniejszych kanonistów XVIII w.; ponadto wydał *Consilia seu responsa iuris* (I-II, Ig 1722; Dillingen 1740²), a pośm. jego uczeń opublikował skrót gł. dzieła *Succincta ss. canonum doctrina* (I-III, Au 1747).

J.F. von Schulte, ADB XXXI 627-628; Sommervogel VII 795-798; Koch JL 1607; C. Predella, Eit XXXI 110; A. Delchart, DThC XIV 1509-1510, XVI 4011-4012; Z. di San Mauro, ECat XI 74; R. Naz, DDC VII 888; D.W. Bonner, NCE XII (1967) 1137-1138; D. Schwenzer, BBKL XVIII 1249-1251; R. Sebott, DHGJ 3523; A. Rinnerthaler, LThK IX (2006) 172.

Andrzej Paweł Bieś

SCHMAUS MICHAEL ks., ur. 17 VII 1897 w Oberbach k. Donauwörth, zm. 8 XII 1993 w Gauting k. Monachium, teolog.

Studia filoz.-teol. rozpoczął 1916 we Freisingu, a kontynuował na uniw. w Monachium; 1922 przyjął święcenia kapł.; 1924 obronił doktorat z teologii, pisany pod kierunkiem M. → Grabmanna (*Die psychologische Trinitätslehre des heiligen Augustinus*, Mr 1927, 1969²), oraz podjął wykłady z teologii dogm. we Freisingu; po rocznych studiach w Rzymie habilitował się 1928 na podstawie pracy *Der Liber Propugnatorius des Thomas Anglicus und die Lehrunterschiede zwischen Thomas von Aquin und Dunst Scotus* (I-II, Mr 1930) na uniw. w Monachium, gdzie nast. został docentem; wykładał także na uniw. w Pradze (1929-33) i Münsterze (1933-46); od 1946 był profesorem uniw. w Monachium, a 1951-52 jego rektorem; 1950-60 pełnił funkcję red. „Münchener Theologische Zeitschrift”; 1954 założył Grabmann-Institut der Universität München, prowadzący badania nad filozofią i teologią średniow.; 1960 został mianowany przez pap. Jana XXIII konsulatorem Pap. Komisji Przygotowawczej Soboru Wat. II, a 1962 ekspertem soborowym; należał do wielu gremiów nauk., m.in. Bawarskiej Akademii Nauki (od 1951) i Pap. Akademii Teol. (od 1956); uczniami Sch. byli m.in. L. → Scheffczyk oraz J. Ratzinger, któremu odrzucił pierwszą rozprawę habilitacyjną z powodu odmiennej od jego interpretacji teologii Bonawentury.

Do gł. dzieł Sch. należą: *Katholische Dogmatik* (I-V, Mn 1937-41, 1960-65³), *Vom Wesen des Christentums* (Westheim 1947, Ettal 1954³), *Der Glaube der Kirche* (I-II, St. Ottilien 1969-70; wyd. zmienione I-VI, 1979-82²; *Wiara Kościoła* I-VI, Gd 1989-94); pod jego współred. wydawano także *Handbuch der Dogmengeschichte* (I-IV, Fr 1951; 1983²); Sch. był zwolennikiem zachowania tradycji teol. przy jednoczesnym otwar-